

Haapavesi Kärsämäki Merijärvi Oulainen Pyhäntä Siikalatva

TOIMINTA- JA TALOUSSUUNNITELMA 2021

Jokihelmen opiston johtokunta 29.10.2020

14.9.2020
Jokihelmen opisto
Anu Hultqvist

1 VUODEN 2021 TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET TAVOITTEET

1.1 KANSALAIPOISTOJEN TOIMINNASTA JA TALOUDESTA

Suomalaisella Kansalais- ja työväenopistojen sivistystyöllä on 121 vuotinen historia. Suomessa on 181 kansalaisopistoa, joiden toiminta kattaa koko maan. Kansalaisopisto on Suomen suurin oppilaitosmuoto vuosittaisella yli 600 000 opiskelijalla. Jokihelmen opisto toimii Haapavedellä, Oulaisissa, Kärsämäellä, Merijärvellä, Pyhännällä ja Siikalatvan kunnassa. Jokihelmen opisto on monipuolinen, joustava, tässä ajassa ja tulevaisuuden kehityksen sykkeessä oleva, vahva alueellinen väestön tarpeita kuunteleva toimija kuntien keskustoissa ja kylillä.

Kansalaisopiston merkitys kunnan elinvoima-, vetovoima- ja pitovoimatekijänä sekä viihtyvyyden lisääjänä on suuri. Kansalaisopiston vapaan sivistystyön kurssit ovat yksi tärkeimmistä vapaa-ajan palveluista kunnissa (Mykkänen 2018, Kunnallisan alan kehittämissäätiön raportti). Kansalaisopistossa opiskelu ja harrastaminen perustuu vapaaehtoisuuteen ja on avointa kaikenikäisille. Kansalaisopisto tarjoaa mahdollisuuksia elämyksiin, taiteeseen, elinikäiseen oppimiseen ja itsensä kehittämiseen sekä monipuoliseen harrastamiseen. Vapaa sivistystyö tarjoaa laadukkaita yleissivistäviä, ammatillisia sekä yhteiskunnallisia tietoja ja taitoja, harrastustavoitteisia ja monipuolisia oppimismahdollisuuksia lähellä ihmisten arkea. Helppous ja edullisuus lisäävät matalaa kynnystä harrastaa ja kehittää itseään. Vapaan sivistystyön tavoitteista ja sisällöistä päätetään paikallistasolla, koska ne eivät ole tutkintotavoitteisia eikä sisältöjä säädellä laissa. Tämä mahdollistaa kurssitarjonnan monipuolisuuden ja vaihtuvuuden eri vuosina. Kansalaisopistossa opiskelun tiedetään vaikuttavan positiivisesti suoraan ja välillisesti yksilöiden kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin, henkiseen ja fyysiseen terveyteen, itseluottamukseen sekä sosiaaliseen pääomaan (Manninen 2018).

Taiteen perusopetus on tavoitteellista opetussuunnitelmaan perustuvaa lapsille, nuorille ja aikuisille suunnattua eri taiteenalojen opetusta, joka samalla antaa oppilaalle valmiuksia ilmaista itseään sekä voi herättää kipinän hakeutua taiteenalan ammatilliseen ja korkea-asteen koulutukseen. Jokihelmen opistossa järjestetään taiteen perusopetusta yleisen oppimäärän (laskennallinen laajuus 500h) mukaan musiikissa, kuvataiteessa ja tanssissa sekä laajan oppimäärän (laskennallinen laajuus 1300h) mukaisesti tanssissa. Kädentaitojen yleisen oppimäärän opetusta yritetään aloittaa uudelleen muutaman vuoden tauon jälkeen.

Lain mukaan kansalaisopiston tarkoituksena on tukea ihmisten persoonallisuuden monipuolista kehittämistä. Jokihelmen opiston laaja kurssitarjonta edistää ihmisen kokonaisvaltaista hyvinvointia ja yksilön elämää rikastuttavia sosiaalisia suhteita, yhteisöllisyyttä sekä ennaltaehkäisee yksinäisyyttä ja syrjäytymistä. Yhdessä tekeminen ja kokoontuminen samanhenkisten kanssa on monelle viikon kohokohta ja piristys. Osallistumisen kautta aktiivisen kansalaisuuden kokemus vahvistuu. Itse tekemisen lisäksi taiteesta ja kulttuurista nauttimisen ja yleisönä olemisen kautta ihmisten elämänsisällöt rikastuvat. Sivistyminen syntyy vuorovaikutuksessa toisten kanssa.

Jokihelmen opiston vahvuutena on joustavuus, monipuolisuus ja alueellisuus. Yhteiskunnalliset muutokset ja väestökehitys haastavat alueen kuntia. Jokihelmen opistolla on tärkeä rooli väestön sivistyksen, jatkuvan ja elinikäisen oppimisen, kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ja elämänlaadun

edistäjänä sekä alueemme kulttuurin tuottajana. Kansalaisopistoon sijoitettu euro tuottaa opiskelijoille ja yhteiskunnalle keskimäärin 4,5 euron hyödyn (Manninen 2016). Olemme myös merkittävä työllistäjä alueella. Jokihelmen opistossa on osaava henkilökunta ja kouluttajien verkosto, joilla on monipuolinen pedagoginen ja erityistaitojen osaaminen, onnistumista tukeva asenne, luovuutta, avoimuutta uusille ideoille ja innostamisen taito. Tämä mahdollistaa opiston toiminnan vaikuttavuuden ja tuloksellisuuden, muuntautumiskykyisyyden ja ajan hengessä pysymisen. Haluamme olla muutoksessa mukana aktiivisesti rakentavan vuorovaikutuksen ja verkostoyhteistyön keinoin.

Kansalaisopistojen valtionosuus koostuu 90 % kiinteästä ja 10 % liikkuvasta osasta. Lisäosan kriteereitä ovat muutokset opiston toiminta-alueen väestön kokonaismäärässä (70 %), työttömien määrässä (10 %), vieraskielisten (10 %) ja 63 vuotta täyttäneiden määrässä (10 %). Valtakunnallisesti on yksi porrastamaton yksikköhinta. (Kansalaisopistojen rahoituslaki 2016)

Kansalaisopiston tulot koostuvat pääasiassa valtionosuudesta, kunnan maksuosuudesta ja kurssimaksutuloista. Muutos jossakin osassa vaatii tasapainotusta toisessa tai muuten toiminnan kokonaisuus kärsii. Kohonneita kustannuksia ei voi kattaa yksin kurssimaksuja nostamalla, koska kurssimaksusta ei saa tulla osallistumisen este. Kansalaisopiston tavoitteena on turvata kaikille ja kaikkialla tasa-arvoiset elinikäiset oppimis- ja osallistumismahdollisuudet.

1.2 JOKIHELMEN OPISTON TEHTÄVÄ

Ylläpitämisluvan mukaan Jokihelmen opisto järjestää koulutusta, jonka tavoitteena on edistää kuntalaisten oppivaa ja aktiivista elämäntapaa, tukea kulttuuriin kasvamista, vahvistaa yksilöiden ja yhteisöjen elinvoimaa ja hyvinvointia sekä edistää alueen yhteisöllisiä voimavaroja. Koulutus painottuu taito- ja taideaineisiin, hyvinvointia ja terveyttä edistäviin aineisiin, tieto- ja viestintätekniikkaan sekä kieli- ja kulttuuriaineisiin. Lisäksi opisto järjestää maahanmuuttajien kotoutumista tukevaa koulutusta. (OPM Drno 219/532/2012).

Jokihelmen opiston tehtävä kiteytettynä: Jokihelmen opisto järjestää laadukkaita ja monipuolisia oppimismahdollisuuksia sekä kulttuuri- ja taide-elämyksiä eri-ikäisille ihmisille.

Jokihelmen opisto on aktiivinen, kehittyvä alueellinen toimija, joka edistää monipuolisella toiminnallaan yksilöiden persoonallisuuden ja osaamisen kasvua, lasten ja nuorten sosiaalistumista, työikäisten työkyvyn ja hyvinvoinnin tukemista, ikääntyvien toimintakyvyn ja hyvinvoinnin tukemista sekä alueen kulttuurin, identiteetin ja perinteen vaalimista ja edistämistä.

Keinoina ovat monipuolinen vapaan sivistystyö ja taiteen perusopetus, kotien kasvatustyön tukeminen, terveyttä ja hyvinvointia tukeva toiminta, yhteisöjen kehittämistoiminta, kulttuurin tuotanto sekä alueen historian tallentaminen.

1.3 Visio v. 2022

Jokihelmen opiston tavoitteena on tuottaa iloa, hyvinvointia, sivistystä ja elämyksiä kaikenikäisille. Missiomme on onnistua yhdessä kuntalaisten ja kuntien kanssa.

ARVOT ohjaavat käytännön toimintaamme ja sisältöjämme. Arvomme ovat:

Hyvinvoinnin edistäminen
Sivistyksen lisääminen
Luovuuden tukeminen
Luotettavuus toimijana

STRATEGISET TAVOITTEET:

Tuotamme oppimisen iloa, hyvinvointia ja elämyksiä kaikenikäisille

Olemme läsnä ihmisten arjessa ja elämässä
Tarjoamme monipuolisia ja laadukkaita harrastus- ja oppimismahdollisuuksia kulttuurin, liikunnan ja taiteen eri aloilla
Tuemme opiskelijoita luovuuteen ja persoonallisuuden kasvamiseen
Tuotamme merkittäviä kulttuuritapahtumia alueella

Olemme ketterä, monipuolinen ja kehittyvä alueellinen kansalaisopisto

Uudistamme toimintaamme ja kurssitarjontaa aktiivisesti
Vastaamme joustavasti asiakkaiden, ajan ja toimintaympäristön tarpeisiin
Tuotamme laadukasta vapaan sivistystyön ja taiteen perusopetuksen opetusta
Tarjoamme tilauskoulutusta
Toimimme aktiivisesti erilaisissa kehittämissuhteissa

Olemme luotettava kumppani tulevaisuuden sivistys- ja hyvinvointikunnan kehittämisessä ja toteuttamisessa

Lisäämme alueen elinvoimaisuutta, viihtyvyyttä ja vetovoimaa

Verkostoidumme aktiivisesti alueen muiden toimijoiden kanssa

Toimimme kustannustehokkaasti ja vaikuttavasti

KEINOT MENESTYÄ

1. Arvot ja strategia teoiksi kaikessa opetuksessa ja hallinnossa
2. Kehitysohjelmat toiminnan laadun parantamiseen
 1. Asiakaspalvelukulttuuri
 - a. aito palveluasenne ”ylitämme asiakkaan odotukset”
 - b. saavutettavuus ja luotettavuus
 - c. joustavat ratkaisut
 - d. asiakkaiden ja kuntien tarpeiden kuuleminen
 - e. yhdessä kehittäminen

2. Yhdessä menestyminen
 - a. verkostoituminen
 - b. moniammatillinen, taiteenalat ja organisaatorajat ylittävä yhteistyö
 - c. yhdessä innovointi (asiakkaat, päättäjät, yhteistyökumppanit)
 - d. monipuolisen asiantuntemuksen hyödyntäminen
 - e. uuden teknologian hyödyntäminen

3. Palveluiden kehittäminen
 - a. kansalaisopiston rooli ja tehtävät tulevaisuuden sivistys- ja hyvinvointikunnassa
 - b. aktiivinen reagointi yhteiskunnalliseen kehitykseen
 - c. laadukkaat palvelumme lisäävät alueen elinvoimaisuutta, viihtyvyyttä ja vetovoimaa

4. Johtaminen ja kehittäminen
 - a. tasapainoinen talous
 - b. henkilöstöjohtamisella luodaan edellytykset opiston toiminnan laadulle, tuloksellisuudelle, tehokkuudelle ja palvelukyvyille

1.4 TAVOITTEET

1. Tuotamme hyvinvointi- ja sivistyspalveluja kaikenikäisille kuntalaisille: vapaa sivistystyö, taiteen perusopetus, monipuoliset harrastus- ja oppimismahdollisuudet, kulttuurin luominen ja elämysten tarjoaminen.
2. Lisäämme alueen elinvoimaisuutta, viihtyvyyttä ja vetovoimaa keskustassa ja kylillä.
3. Olemme lähellä ihmisten arkea ja elämää. Edistämme osallisuutta ja sosiaalisia suhteita
4. Opiston johtaminen, hallinto ja kehittäminen sekä taloudellinen tulos ja tilinpäätös ovat talous- ja toimintasuunnitelman mukaisia.

1.5 OPISTON KEHITTÄMISEN PAINOALUEET 2021

- 1 Laadukkaan opetuksen turvaaminen osaavan henkilöstön kautta.
- 2 Organisaation ja toimintamallien uudistaminen toiminnan kehittämiseksi vastaamaan ajan ja talouden haasteisiin.
- 3 Henkilöstön työhyvinvoinnin, itsensä kehittämisen ja työhön sitoutumisen vahvistaminen mm. henkilöstön osaamiskartoitusten tekeminen.
- 4 Aktiivinen osallistuminen tulevaisuuden sivistys- ja hyvinvointikuntien palveluiden kehittämiseen.
- 5 Jokihelmen opiston näkyminen kunnissa sekä yhteistyö ja verkostoituminen alueen järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa.

MITTARIT / TUNNUSLUVUT

ASIAKAS- JA SUORITUSKYKYTULOSTEN MITTAAMINEN

Tunnusluku	TP 2018	TP 2019	TA 2020	TA 2021
Asiakkuuden tunnusluvut				
opiskelijoiden lukumäärä (netto)	5579	4836	5300	5500
opiskelijoista miehiä (%)	24,16	22,6	30	30
taiteen perusopetuksen opiskelijoiden lukumäärä	586	596	580	595
opiskelijoiden lukumäärä (brutto)	12472	11327	13 000	13235
Osallisuutta kuvaavat tunnusluvut				
opiskelijoiden määrä (%) alueen väestöstä	22,45	19,7	23	23
vapaan sivistystyön tunnit / asukas	0,74	0,72	0,75	0,75
Opiston perustehtävän toteutuminen				
vapaan sivistystyön tuntimäärä	18 165	17573	17 112	17180
taiteen perusopetuksen tuntimäärä	3231	3302	3000	3300
Opistokohtaiset kustannustehokkuuden tunnusluvut				
nettotuntihinta (ylläpitäjän/kuntien maksuosuus/tuntimäärä)	37,31	33,68	35,00	39,45
bruttotuntihinta (kaikki menot /tuntimäärä)	89,70	68,56	86,03	74,86
Osuudet tuloista				
valtionosuus %	40,33	39,9	40,22	38,26
ylläpitäjän/sopimuskuntien maksuosuus %	40,62	36,6	40,64	40,92
kurssimaksutulot %	18,73	17,9	20,55	20,42
muut tulot %	0,31	3,0	0,17	0,37
hankerahoitus	41 000	9000	9000	9000
talousarvion toteutuminen %	98,11	97,71	100	100

1.7 SOPIMUSKUNTIEN RAHOITUSOSUUDET

Kunta	TP 2018	TP 2019	TA 2020	TA 2021
Haapavesi	234 730	241 288	185 243	188 953
Kärsämäki	51 671	42 071	65 349	63 379
Merijärvi	30 060	24 928	22 200 + 1000	26 212
Oulainen	165 899	145905	164 909	*224 822
Pyhäntä	51 219	44 215	48 807	50 468
Siikalatva	139 245	110 403	141 000	141 000
Yhteensä	672 823	608801	628 508	694 834

*Oulaisten maksuosuus sisältää Oulaisten sivistys- ja hyvinvointilautakunnan vuosille 2021-2023 myöntämän 15 000 euron määräaikaisen kuntaosuuden noston

1.8 SOPIMUSKUNTIEN VALTIONOSUUDET

Kunta	TP 2018	TP 2019	TA 2020	TA 2021
Haapavesi	244 100	248 300	243 859	240 892
Kärsämäki	78 100	69 200	63 828	69 865
Merijärvi	20 400	20 700	20 407	19 846
Oulainen	130 800	139 900	132 574	137 333
Pyhäntä	43 500	48 200	49 457	44 686
Siikalatva	151 100	140 900	125 032	123 225
Yhteensä	630 100	667 200	635 157	635 846

1.9 OPETUSTUNNIT

Kunta	TP 2018	TP 2019	TA 2020	TA 2021
Haapavesi	6 217	5 871	4 700	5 000
Kärsämäki	1 949	2 070	2 373	2 200
Merijärvi	623	588	532	580
Oulainen	4 048	4 069	4 075	*4 300
Pyhäntä	1 510	1 324	1 204	1 320
Siikalatva	3 818	3 651	4 228	4 000
Yhteensä	18 165	17 573	17 112	17 400

*Oulaisten tuntitavoite sisältää vuosille 2021-2023 määräaikaisella kuntaosuudella suunniteltavat 220 tuntia

1.10 TAVOITTEET – OPETUSTUNNIT, OPISKELIJAMÄÄRÄ, KUNNAN MAKSUOSUUS JA BRUTTOMENOT V. 2021

Kunta	Opetustunnit	Opiskelijamäärä / kurssilaiset	Kunnan maksuosuus €/tunti	Bruttomenot €/tunti
Haapavesi	>5 000	>2 000/5 700	<37,79	<85,97
Kärsämäki	>2 200	>600/1 400	<28,81	<60,57
Merijärvi	>580	>150/220	<45,19	<79,41
Oulainen	>4 080	>1 320/2 750	<52,28	<84,22
Pyhäntä	>1 320	>330/865	<38,23	<72,09
Siikalatva	>4 000	>1 100/2 300	<35,25	<66,06
Yhteensä	17 180	>5 500/13 235	<39,59	<74,72

1.11

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA 2019–2023

Tehtävänimike	2019	2020	2021	2022	2023
Rehtori	1	1	1	1	1
Apulaisrehtori	1				
Talous- ja koulutus suunnittelija		1	1	1	1
Päätoimiset opettajat	6	6	5	5	5
Tuntiopettajat, yli 16 h/vko	8	8	8	8	8
Tuntiopettajat, alle 16 h/vko, henkilötyövuosina					
Opistosihteerit	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3
Osastonjohtaja/yhdyshenkilö	0,7+0,2	0,7+0,2	0,7+0,2	0,7+0,2	0,7+0,2